הלכה · משנה תורה · מפרשים · קרית ספר · ספר אהבה

# קרית ספר על משנה תורה, הלכות מילה

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# קרית ספר על משנה תורה, הלכות מילה

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/קרית-ספר-על-משנה-תורה-הלכות-מילה/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

# תוכן העניינים

**פרק א** ..... 4
הלכה א ..... 4
הלכה ג ..... 4
הלכה ז ..... 5
הלכה ח ..... 6
הלכה ט ..... 6
הלכה י ..... 6
הלכה יא ..... 6
הלכה יב ..... 7
הלכה יג ..... 7
הלכה טז ..... 7
הלכה יח ..... 7
**פרק ב** ..... 8
הלכה א ..... 8
הלכה ג ..... 8
הלכה ו ..... 8
הלכה י ..... 8
**פרק ג** ..... 9
הלכה א ..... 9

# פרק א

## הלכה א

**מצוה כז** למול את הזכרים דכתיב וביום השמיני ימול. ומצוה על האב למול את בנו שנאמר וביום השמיני ימול וכתיב וימל אברהם את יצחק בנו. ועל הרב למול את עבדיו שנאמר יליד בית ומקנת כסף. עבר האב או האדון ולא מל אותן ביטל מצות עשה ואינו חייב כרת אלא הערל עצמו דכתיב וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה. וב"ד מצווין למול הבן או העבד בזמנו ולא יניחו ערל לא בישראל ולא בעבדיהם שנאמר המול לכם כל זכר. אין מלין בנו של אדם שלא מדעתו אלא אם כן עבר ונמנע למולו שב"ד מלין אותו בעל כרחו ונראה טעמא משום דבאביו כתיב יום ח' ובב"ד לא כתיב אלא סתם המול לכם משמע דמילה בזמנה על האב ואם נמנע הוא מלין אותו ב"ד. ומנא לן מילה שלא בזמנה מדכתיב וביום וי"ו יתירה. נתעלמו ב"ד ולא מלו אותו כשיגדל חייב למול עצמו וכל יום שעובר עליו משיגדל ולא ימול הרי הוא מבטל מצות עשה אבל אינו חייב כרת עד שימות והוא ערל במזיד דכתיב אשר לא ימול לעתיד בכל ימיו רמיא המצוה עליה.

## הלכה ג

**אחד** עבד שנולד ברשות ישראל ואחד עבד הנלקח מן הגוים חייב הרב למול אותן דכתיב המול ימול יליד ביתך ומקנת כספך אלא שיליד בית משפחתו נמול לח' ומקנת כסף נימול ביום שנלקח אפילו היה יום לידה דתרי קראי כתיבי ביליד בית ומקנת כסף חד כתיב ביה ח' וחד לא כתיב ביה המול ימול יליד ביתך ומקנת כספך ולא מפרש ביה ח' ימים וכתיב ובן שמונת ימים ימול לכם כל זכר לדורותיכם יליד בית ומקנת כסף. ומסתברא דהאי דמפרש ביה לח' היינו היכא דמי לישראל מעליא שנולד בביתו של ישראל משקנאו דדומיא דלכם בעינן דכתיב בההוא קרא ובן ח' ימים ימול לכם כל זכר והדר יליד בית למקנת כסף. הלכך לקח שפחה מעוברת וילדה הרי זה מקנת כסף דגוף שלם הוא במעי אמו וקנאו שנימול לח' דומיא דלכם הוא שנולד ברשותו של ישראל. לקח שפחה וולדה עמה שכבר ילדתו ואע"פ שלא עברו עליו ח' ימים ללידתו מלו מיד כדכתיב המול ימול יליד ביתך ומקנת כספך דלאו דומיא דלכם הוא דלא נולד בביתו. לקח שפחה ונתעברה אצלו לא הוי עובר מקנת כסף אלא יליד בית שנימול לח' דדומיא דלכם הוא. ואם לקח שפחה לעובריה ואפילו מישראל דהויא טמאה לידה שכבר טבלה לאו דומיא דלכם הוא הואיל ואין לו חלק באמו ונימול לח'. נמצא מקנת כסף נימול

לח' ויליד בית לח' ומאי דמסתברא דיליד בית לח' כשהיתה שפחתו קודם דהוי דומיא דלכם ומקנת כסף נימול ליומו כשקנה אותו דלא הוי דומיא דלכם. אין מקיימים עבדים שאינם מולים דכיון דמצינו שצוה הקב"ה לאברהם למול את עבדו אסור לקיימם דהא דכתיב וינפש את אמתך דמשתעי בערל דאי במהול הא כתיב למען ינוח עבדך ואמתך כמוך אקימנא לר' עקיבא דבלוקח עבד בין השמשות ערב שבת דלא הספיק למולו הכתוב מדבר. ואם מתחלה לא רצה למול כשהיה רוצה לקנותו אומר לו אני אגלגל ממך י"ב חודש ואם לא תמול אחזור ואמכור אותך מותר דהוי גביה כשכיר בעלמא. ואם התנה עליו מתחילה והוא אצל רבו הגוי שלא ימול כלל מותר לקיימו ערל דמאי דמשמע מאברהם דאין מקבלין הוי כעבד סתם וקרא דינפש בן אמתך הוה מצי לאוקמי כחד מהני גווני והא דמותר לקיימו היכא דאתני היינו שקבל עליו שבעה מצות בני נח כגר תושב דאי לאו הכי נהרג כדמוכחיה מקראי על בן נח פרק ארבעה מיתות ונכתוב בסיעתא דשמיא בדיני יפת תואר. ואין מקבלין גר תושב אלא בזמן שהיובל נוהג דאתיא טוב טוב כתיב הכא כי טוב לו עמך בעבד עברי וכתיב בגר תושב עמך ישב וגומר דלא תסגיר עבד אל אדוניו בגר תושב משתעי כדמוקמי בגיטין פרק השולח וכתיב בתריה עמך ישב בקרבך מה עבד עברי אין נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג דכתיב עד שנת היובל יעבוד עמך אף גר תושב כן.

## הלכה ז

**גר** שנכנס לקהל ישראל חייב מילה תחילה כאבותינו שמלו תחלה בימי משה כשיצאו ממצרים ויצאו מכלל בני נח לקבל את התורה ולקבל פני שכינה. וכן קטן שנולד כשהוא מהול צריך להטיף ממנו דם ברית דחיישינן שמא ערלה כבושה היא והוו ספקא דאוריתא וכתיב וביום השמיני בתר וטמאה שבעת ימים. אנדרוגינוס והוא הילוד שיש לו זכרות כזכר ונקבות כנקבה צריך למול אותו בח' דלא מעטיה קרא מערלתו אלא שלא ידחה שבת אבל לענין שלא יהא נימול לח' לא ואע"ג דהא בהא תליא דאי נימול לח' דחי שבת ואי לא דחי שבת אינו נימול שאני הכא דלא מעטיה קרא אלא מדחיית שבת. וכן יוצא דופן נימול לח' אע"ג דאין אמו טמאה לידה וכתיב וביום השמיני בתר וטמאה שבעת ימים כיון דבדורות הראשונים מאברהם עד מתן תורה נהגה מצות מילה ולא נהגה טומאה והיינו לחומרא משום דמספקא לן כדלקמן. ומי שיש לו ב' ערלות מלין ב' בשמיני משום דהוי ספקא דאוריתא אי הוי בכלל ערלתו ונימול לח' או לא ומשום הכי אזלינן לחומרא.

## הלכה ח

**אין** מלין אלא ביום אחר עלות השמש שיצא מספק לילה שנאמר ביום השמיני ימול ולא בלילה. מל משעלה עמוד השחר כשר דיממא הוא דכתיב ואנחנו עושים במלאכה מעלות השחר עד צאת הכוכבים ואומר והיה לנו הלילה משמר והיום מלאכה. ואפילו מילה שלא בזמנה שהיא מט' והלאה אין מלין אלא ביום דכתיב וביום וא"ו יתירה קדריש. וכל היום כשר למילה דכתיב וביום אלא שזריזין מקדימין למצות להקדים בבקר דכתיב וישכם אברהם בבקר.

## הלכה ט

**ומילה** בזמנה דוחה את השבת דכתיב ביום השמיני ואפילו בשבת מדלא כתיב שמיני ימול ביום ולא לילה משמונה ימים נפקא. ושלא בזמנה אינה דוחה לא שבת ולא י"ט דהא דילפינן דדחיה בזמנו הוא דילפינן דכתיב שמיני אבל שלא בזמנו לא ילפינן. ואפילו י"ט לא דחי מילה שלא בזמנה דאין עשה דמילה דוחה לא תעשה ועשה דיו"ט דכיון דגלי קרא בציצית דאתי עשה דציצית ודוחה לא תעשה דכלאים משמע דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה. ומילה בין בזמנה ובין שלא בזמנה דוחה את הצרעת שאם היתה צרעת בעור הערלה חותכה עם הערלה אף על פי שקציצת נגע צרעת לא תעשה דכתיב השמר בנגע הצרעת יבא עשה דמילה וידחה לא תעשה דצרעת ומוכחין לה בגמרא נמי מדכתיב ימול בשר ערלתו ובשר יתירה הוא דהוה ליה למימר ימול ערלתו אלא אתא לרבויי שאפילו היה שם בהרת ימול דבנגעים כתיב בשר דכתיב ובשר כי יהיה בו בעורו וה"ק ימול נגע בשר ערלתו.

## הלכה י

**כשם** שמילת הבנים דוחה את השבת כך מילת העבדים שהן נימולין לח' דוחה את השבת אם חל ח' שלהן בשבת דכל שנימול בשמיני ילפי' מביום דדחי שבת חוץ מיליד בית שלא טבלה אמו עד שילדה שאע"פ שנימול לח' אע"ג דאינה טמאה לידה דקודם מתן תורה דנהגה מילה לח' ולא נהגה טומאה אפי' הכי אינה דוחה שבת דדילמא לא חייב קרא מילה לח' אלא אטמאה לידה דכתיב וטמאה שבעת ימים והאי לאו טמאה לידה היא ואזלינן הכא לחומרא והכא לחומרא.

## הלכה יא

**קטן** שנולד כשהוא מהול אין דוחה את השבת דאף ע"ג דחיישינן לערלה כבושה והוי בכלל בשר ערלתו מספקא לא דחי שבת. ומי שנולד בחדש הח' לעיבורו קודם שתגמר ברייתו הוא כנפל דאף על גב דהוי כמחתך בשר בעלמא כיון דהוי בן ח' אין מלין

אותו דהרי הוא כאבן ואסור לטלטלו ולמול מדרבנן. ויוצא דופן דהוי ספקא דאוריתא אי קפדינן במילה ח' דליהוי אמו טמאה לידה או לא משום דקודם מתן תורה לא הוה טומאה והוה מילה בח'. ואנדרוגינוס אינו דוחה שבת דכתיב ערלתו דוחה שבת ולא אנדרוגינוס דוחה שבת. ומי שיש לו שתי ערלות נמי הוי ספקה דאוריתא אי הוו בכלל ערלתו או לאו ולהכי לא דחי שבת. ונדחין כולם לא' בשבת דאף על גב דעבר יום ח' בכל יום מצווה ועומד.

## הלכה יב

**מי** שנולד בין השמשות ספק ביום ספק בלילה מונין מן לילה ונימול לט' דלח' לא איפשר למימהלי דאכתי לא מטא זמניה ואם נולד ערב שבת בין השמשות אינו דוחה את השבת דמספק לא מחללינן שבת.

## הלכה יג

**מי** שנולד בחדש הח' אם היה שלם בשערו ובצפרניו הרי זה נולד שלם ובן ז' הוא אלא שנשתהה ומלין בשבת דקרינן וילדה זכר וביום הח' ימול ובן ח' ששהא ל' יום יצא מכלל נפל ומלין אותו. מי שנולד בחודש הז' לעיבורו אם נולד שלם הרי זה וולד של קיימא ומלין אותו בשבת ואפילו ספק בן שבעה ספק בן ח' מלין אותו דאי הוי בן שמונה לא הוי אלא מחתך בשר בעלמא הוציא העובר את ראשו חוץ למעי אמו בין השמשות אף על פי שלא יצא כולו אלא בליל שבת אין מלין אותו בשבת דאכתי הוי ספקא ולא מחללינן שבת וכל מי שאינו דוחה שבת אינו דוחה י"ט ראשון דאין עשה דמילה דוחה לא תעשה ועשה די"ט אלא היכא דגלי קרא דאפילו שבת דחיה.

## הלכה טז

**חולה** אין מלין אותו עד שיבריא דאתי לידי סכנה וכתיב וחי בהם ולא שימות בהם. וקטן שנמצא בח' שלו ירוק ביותר אין מלין אותו עד שיפול בו דם וכן אם היה אדום ביותר אין מלין אותו עד שיבלע דמו מפני שהם חולי ויסתכן.

## הלכה יח

**אשה** שמלה בנה אחד ומת מחמת מילה וכן שני אפילו מבעל שני הרי זה לא ימול הג' בזמנו שהרי הוחזקה שבניה חלשים למולם אלא ממתינים עד שיגדל ויתחזק דסכנת נפשות דוחה הכל ואיפשר למול אחר זמן כדלעיל ואי איפשר להחזיר נפש אחת מישראל:

# פרק ב

## הלכה א

**הכל** כשרים למול ואפילו ערל ועבד ואשה וקטן מלין במקום שאין שם איש אבל גוי לא ימול דכתיב המול ימול יליד וקרינן בי' המל ימול והני כיון דהוי במצות מילה כמהולין דמו ואתתא נמי בכלל ישראל היא. בכל מלין ואפילו בצור ובזכוכית ובכל דבר שכורת דלא קפיד קרא אכלי אלא אמילה שהיא כריתת הערלה. כיצד מוהלין חותכין את כל העור החופה את העטרה עד שתתגלה כל העטרה דהיינו ערלתו ואחר כן פורעים את הקרום הרך שלמטה מן העור בצפורן ומחזירו לכאן ולכאן עד שיראה בשר העטרה ומוצצין.

## הלכה ג

**ציצין** המעכבין את המילה והן החופים רוב גובהה של עטרה חוזר עליהם בשבת אפילו פרש ידיו מהם שהרי הם כמילה עצמה וניתנה שבת לידחות עליהם אבל שאינם מעכבים אם פירש לא יחזור דלא ניתנה שבת לדחות עליהם אלא בשלא פירש ידיו מהם דהוו גמר המצוה. מל ולא פרע כאלו לא מל דכתיב שוב מל את בני ישראל שנית דהיינו פריעה ועד ימי יהושע הוה הלכתא למשה מסיני ואתא הוא ואסמכיה אקרא. אם מל כהלכה אע"פ שנראה כערל אינו צריך למול פעם שנית מן התורה.

## הלכה ו

**עושין** כל צרכי מילה בשבת מלין ופורעין ומוצצין וחוזר על ציצין המעכבין כדאמר אע"פ שפירש ומל שאינ' מעכבים כל זמן שלא פירש. ונותן אספלנית וגו' דכתיב זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות ואפילו בדבר שאינו לעיכובא בציצין שאינן מעכבין. אבל מכשירי מילה אין דוחין את השבת דהא דילפינן מביום הח' דמילה דוחה שבת היינו מילה עצמה דבשעת דיחוי שבת מקיים עשה דמילה אבל מכשיריה דאכתי לא מקיים עשה דמילה בהזמנת מכשיריה לא דחי שבת. ולהכי העמידו דבריהם במקום כרת דאפילו דבר שהוא משום שבות לא דחי מכשירי מילה דלא נתנה שבת לידחות אצל כל דבר שאיפשר לעשותו מאתמול כדאמר וזהו שהעמידו דבריהם במקום כרת אבל מדאוריתא עושין כל מכשירי מילה שאין בהם איסור שבת מדאוריתא.

## הלכה י

**מכשירי** מילה ואפילו בזמנה אין דוחין י"ט בדבר שיש בו דיחוי י"ט מדאוריתא. דלא אמרן דעשה דמילה דוחה לא תעשה ועשה דיו"ט אלא היכא דבשעה דדוחה י"ט מקיים

עשה דמילה אבל מכשירי מילה דלא מקיים מצות מילה בשעת דחיית י"ט לא דחו כדאמרינן.

## פרק ג

### הלכה א

**ברכות** מדרבנן. וגדולה המילה שלא נקרא אברהם אבינו שלם עד שמל שנאמר התהלך לפני והיה תמים ולמשה רבינו לא נתלה עליה אפילו שעה אחת אף על פי שהיו בדרך וכל מצות התורה נכרתו עליהן ג' בריתות ועל המילה נכרתו י"ג בריתות דוק ותשכח. ויש במצוה זו דברים מדרבנן סמוכים אלא תסור: